

Het werelderfgoed van Tsjechië

12 unieke monumenten

BOVEN

RECHTS

RECHTSONDER

bezoekt

Tsjechie regelmatig: 'Villa Tugendhat in Brno is mijn absolute favoriet. Alleen daarvoor ga ik al naar Brno. Zo'n modern huis, in de jaren 20 gebouwd, verrast je enorm. En als je dan toch gaat: kijk voor de 'Architecture Trail' door het centrum van de stad op www.bam.brno.cz/en/.'

tale op af. Jan was de biechtvader van de echtgenote van de heethoofdige koning Václav IV. Omdat hij weigerde haar biecht(bed)geheimen aan de koning te verraden, werd hij flink aan de tand gevoeld, of beter gezegd aan de tong. Maar hij liet geen woord los en werd in 1393 van de Karelsbrug in Praag in de Vltava (Moldau) gegooid. Een vijfpuntige ster schitterde op het water toen Jan in de rivier verdween. Ruim drie eeuwen later werd in zijn graf een nog puntgave, bloederige tong aangetroffen. Dat was reden genoeg voor zijn heiligverklaring en de bouw van een bedevaartkerk. Die werd ontworpen door Jan Santini, de creatiefste architect van de barokstijl in Midden-Europa. In het ontwerp van de pelgrimskerk paste hij overal het getal vijf toe, verwijzend naar de ster boven Jans zeemansgraf. Boven in de uiteraard vijfpuntige koepel prijkt een symbolisch detail: de tong van Jan. Al met al is de pelgrimskerk een artistiek meesterwerk dat, geheel terecht, al sinds 1994 op de werelderfgoedlijst staat.

Villa Tugendhat

Hoofdstad van Moravië is Brno, dat een stedenband heeft met Utrecht. Beide steden bezitten een architectonisch monument – nu werelderfgoed – uit de jaren 20. In Utrecht is dat het Schröderhuis van Gerrit Rietveld, in Brno Villa Tugendhat van Mies van der Rohe. Brno werd in de 19^e eeuw het Manchester van Bohemen genoemd; dat het in Moravië ligt, deed even niet terzake. De stad was voor de Tweede Wereldoorlog niet alleen het centrum van de Tsjechische textielindustrie, maar ook van de moderne bouwkunst in Midden-Europa. Bekende Nederlandse architecten als Berlage en Oud verbleven in Brno en lieten zich inspireren door een nieuwe, voor die tijd gewaagde

stijl: het functionalisme. Er werd sober en praktisch gebouwd, licht en ruim, in strakke lijnen; de nieuwste technologische snuffjes werden toegepast en smetteloos wit had de voorkeur. Mies van der Rohe ontwierp het huis voor textielbaron Fritz Tugendhat. Hoe modern het ontwerp voor

die tijd was, wordt duidelijk als je Tugendhat ziet tussen de andere villa's in dezelfde straat. En voor het interieur geldt hetzelfde. Het meubilair zou vandaag de dag niet misstaan in een Italiaanse designmeubelzaak. Er waren dubbelglas, centrale verwarming, airconditioning, een wasmachine en de ramen van 600 kilo konden elektronisch worden geopend. Alles functioneert nog, of beter

gezegd weer. De familie heeft namelijk niet lang van het huis mogen genieten; de joodse Tugendhats vluchtten voor de nazi's naar Zuid-Amerika en het huis heeft de naoorlogse periode maar matig doorstaan. Een grondige restauratie was noodzakelijk; het vossenbontje van mevrouw hangt nu weer in de droogruimte.

Paleizen en tuinen

Tsjechië heeft bepaald geen gebrek aan paleizen, kastelen en tuinen. Het zal lastig zijn geweest welke als werelderfgoed te bestempelen. Het zijn er uiteindelijk drie geworden in Moravië. Het paleis van Litomyšl was tijdens ons bezoek helaas gesloten vanwege werkzaamheden. Het tweede monument, het voormalige bisschoppelijk paleis van Kroměříž, is met name interessant voor liefhebbers van tuinen in empirestijl, historische interieurs en schilderkunst; de collectie behoort tot de beste van het land. Onze voorkeur ging uit naar Lednice en Valdice: twee dorpen, beide met een kasteel en een weids parklandschap dat uniek is door de vele gekke monumenten uit de Romantiek. Ideaal voor een dagje wandelen of fietsen. Het landgoed was ooit de residentie van de familie

NOSTALGIE

BOERENBAROK

Zo'n 30 kilometer ten noorden van Český ligt Holašovice. De Unescofolder noemt dit het 'schoolvoorbeeld van de Zuid-Boheemse boerenbarok'. Het valt nog niet mee om het dorp te vinden. Op de wegenkaart staat het niet en ook het navigatiesysteem komt er niet uit, want er zijn ten minste tien Holašovice's in Tsjechië. Holašovice blijkt een nostalgisch openluchtmuseum. Rond een brink met lindes en een visvijver liggen een stuk of 15 statige boerenhoeven. Een aantal boerderijen is opengesteld als restaurant of winkel.

Het meubilair
uit de jaren 20
zou niet misstaan
in een Italiaanse
designmeubelzaak

BOVEN Sfeervolle ontvangst bij het kasteel van Lednice

DAARONDER Barbarakathedraal in Kutná Hora

Liechtenstein, dezelfde als van het kleine Alpenland, en die heeft zijn onmetelijke rijkdom eens goed tentoongesteld. Van beide kastelen wint slot Valdice het in klasse en stijl. Lednice is een pompeuze neo-gotische creatie à la Windsor Castle met een vleugje Tudor, en dat alles in een romantisch decor en met personeel in klederdracht.

Sprookjesachtig Český Krumlov

Het drukstbezochte werelderfgoed na Praag is Český Krumlov. De parkeerinfrastructuur rond de oude stad, P1

tot en met P5, doet niet onder voor menig vliegveld. Český Krumlov is een droom. Een eerste blik op de driedimensionale kaart van de VVV geeft je de indruk in een sprookje van de gebroeders Grimm te zijn beland. En... het sprookje blijkt werkelijkheid. De stad, in een meander van de Vltava, telt niet minder dan 324 panden uit de 14^e en 15^e eeuw en 2 uit de 19^e, stuk voor stuk zorgvuldig gerestaureerd en strak in de verf.

Blikvanger van Český is de burcht, uitzonderlijk groot voor de dimensies van de stad. We worden ontvangen door dr. Pavel Slavko, conservator van het kasteel en expert op het gebied van civiele barokke bouwkunst tot ver buiten de grenzen van Tsjechië. Na een onderhoudend verhaal van ten minste een uur over cultuurbehoud gaan we met een enorme bos sleutels van de ene zaal naar de andere. Alles is in stijl, want zolang dr. Slavko hier de scepter zwaait, komt er geen neonlicht ook maar in de buurt van 'zijn' kasteel.

In Český Krumlov blijkt het sprookje van Grimm werkelijkheid

Een 350 meter lange galerij geeft toegang tot het paradepaardje van de burcht: het barokke theater, het is enig in zijn soort, want dat van Bayreuth is verpest door de modernisten volgens Slavko. Het theater bezit nog 700 originele kostuums en 400 decors uit de 17^e en 18^e eeuw. Een paar keer per jaar wordt alles uit de kast gehaald. Dan is het puur barok wat de klok slaat: met kaarsen, acteurs, orkestleden, dirigent en verkleed personeel.

Stijlvol Kutná Hora

De vierde Unesco-plek in Bohemen is Kutná Hora. De oude binnenstad is groot en stijlvol gerestaureerd. Je kunt er aangenaam dwalen door de kronkelstraten. Kutná Hora was in de late Middeleeuwen het financiële centrum van Bohemen. Er werd zilver gevonden en munten werden ter plekke geslagen. Daaraan herinnert het Italiaanse Hof, een combinatie van een geldfabriek en een paleis, want tijdens de hoogtijdagen van de zilverproductie verplaatste het Boheemse hof zich voor korte tijd hier naartoe. Maar Kutná Hora is niet alleen een openluchtmuseum dat herinnert aan een glorieus zilveren verleden. Sinds een paar jaar herbergt het immense voormalige jezuïetencollege het instituut voor moderne kunst en exposities, GASK. Een permanente collectie, leeszalen, creatieve ruimtes voor kinderen, een trendy bar en tijdelijke exposities maken dit tot een mekka voor kunstliefhebbers. Naast GASK ligt de trots van Kutná Hora: de extravagante Barbarakathedraal. Torentjes, bogen, beelden, glas in lood, daken; je weet niet waar je moet kijken om alle architectonische hoogstandjes te kunnen volgen.

TOPSELECTIE OVERNACHTEN

De aantrekkelijkste verblijfplaatsen zijn Český Krumlov, Kutná Hora en Telč. De prijzen zijn voor een tweepersoonskamer in het hoogseizoen. Kies voor de telefoonnummers 00 420.

HERÁLEC

1. CHATEAU HERÁLEC

Tot luxe hotel verbouwd kasteel tussen Praag en Brno. Was het beste hotel in Tsjechië in 2012. Ligt goed voor Telč, Třebíč, Kutná Hora en Zd'ár. 569 66 91 11, www.chateauheralec.com, €160.

TELČ

2. GALERIE A FILMOVÁ KAVÁRNA

Nieuw, populair hotel dicht bij het centrale plein. Luxe appartementen. 774 89 22 63, www.pensiongalerie.cz, €65.

TŘEBÍČ

3. HOTEL JOSEPH 1699

Stijlvol gerenoveerd hotel in de joodse wijk. Sympathiek personeel,

prachtige kamers. Een aanrader. 561 20 05 40, www.joseph1699.cz, €75.

LEDNICE

4. HOTEL ZÁMECKÝ

Traditioneel hotel naast het kasteel. Goede standaardkamers zonder al te veel luxe, met rustig terras en tuin. 530 50 34 63, www.hotellednice.cz, €70.

ČESKÝ KRUMLOV

5. PENSIÓN OLSÁKOVSKÝ

Leuk pension met keurige kamers in de oude stad aan de rivier. Tuin aan het water, ligt in een rustige straat. 573 50 56 55, www.olsakovsky.cz, €55.

KUTNÁ HORA

6. PENSIÓN BARBORA

Naast de Barbarakathedraal. Keurige kamers met uitzicht op de kerk of de tuin. In weekenden soms druk vanwege feesten. 327 31 63 27, www.penzionbarbora.cz, €85.

REIZEN & PRIJZEN

BESTE REISTIJD Vooral voorjaar, zomer en najaar.

AUTO Van Utrecht naar Praag via Hannover en Dresden is 865 kilometer, naar Brno 1065 kilometer.

VLIEGEN KLM, Czech Airlines en easyJet vliegen van Amsterdam naar Praag, retour vanaf €120 in juni; Transavia van Rotterdam, vanaf €90.

TREIN Met Hispeed van Amsterdam naar Praag (nacht-trein) in 14 uur, vanaf €120 retour.

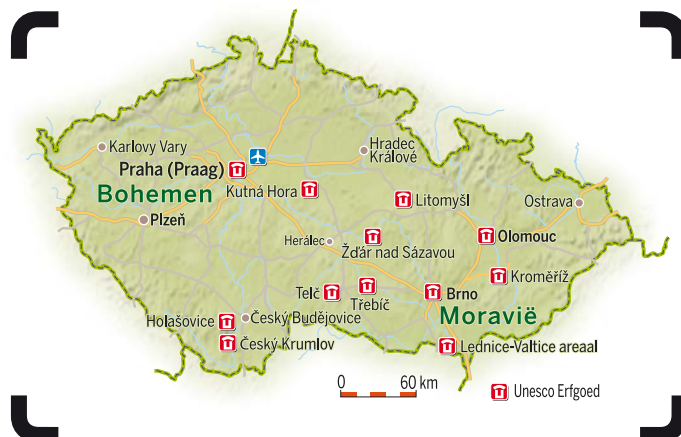
AUTOHUUR Een auto in de compacte klasse, zoals een Skoda Fabia, kost bij Sunny Cars in juni circa €226 per week all-in.

ENTREES Kasteel Telč en Villa Tugendhat elk €12, Synagoge Třebíč €4,80, Bedevaartskerk Zd'ár €1,20, Kathedraal Kutná Hora €2,40, GASK

€6,40, Paleis Kroměříž €10, Kasteel Valdice €5,20 en Lednice €6.

REISINFORMATIE Goede Nederlandstalige reisgidsen zijn ANWB Goud Tsjechië en Slowakije (2008, 396 pag., €18,95), Odyssee kies & reis Bohemen en Moravië (www.odyssee-reisgiden.nl) en Wereldwijzer Tsjechië van Elmar (2007, 288 pag., €21,95). De ANWB Tsjechië is een goede overzichtskaart (€8,95, 1:300.000). Alle besproken plaatsen hebben een VVV-kantoor of bezoekerscentrum. Uitgebreide informatie op www.unesco-czech.cz, www.czechtourism.com en www.gask.cz.

ETEN & DRINKEN Gemiddelde prijzen in €. Koffie 0,60, halve liter bier 1,50, glas wijn 1,20, dagmenu 8, fles wijn 6.

LINKS Goed geluimde orgeldraaier in Telč

ONDER Český Krumlov kun je ook bewonderen vanuit een kano.

